

UP Board Solutions for Class 8 Sanskrit Chapter 10 शतबुधि-सहस्रबुद्धि-कथा

अभ्यासः

प्रश्न 2.

एकपदेन उत्तरते

(क) शतबुद्धिः सहस्रबुद्धिश्च कुत्र निवसतः स्म?

उत्तर

जलाशये।

(ख) जालहस्ताः धीवराः कम् उपगताः?

उत्तर

जलाशयम्।

(ग) कस्य एका बुद्धिरासीत्? ।

उत्तर

मण्डूकस्य।

(घ) जलाशये बहवः के सन्ति?

उत्तर

मत्स्याः

प्रश्न 3.

कः उक्तवान् इति लिखत (लिखकर)-(मण्डूकः/शतबुधिः/सहस्रबुधिः/धीवरः)

उत्तर

(क) एतस्मिन् जलाशये बहवः मत्स्याः सन्ति। धीवरः

(ख) केवलं वचन-श्रवणादेव न भेतव्यम्। सहस्रबुधि

(ग) त्वं सहस्रबुधिः असि। शतबुधि

(घ) भोः! मम तु एका एव बुधिः मण्डूकः

प्रश्न 4.

मजूषातः क्रियापदानि चित्वा वाक्यानि पूरयत (पूरा करके)

उत्तर

(क) द्वौ मत्स्यौ निवसतः स्म।

(ख) एको धीवरः अवदत्।

(ग) श्वोऽत्र जालं क्षेप्यामः।

(घ) तव सदृशी बुधिः कस्यापि नास्ति।

(ङ) अहं त्वां सुबुद्धिप्रभावेण रक्षयिष्यामि।

प्रश्न 5.

हिन्दीभाषायाम् अनुवादं कुरुत

(क) तच्छ्रुत्वा मत्स्याः दुःखिनोऽभवन्।

उत्तर

अनुवाद-यह सुनकर मछलियाँ दुखी हो गईं।

(ख) अहं त्वां सुबुद्धिप्रभावेण रक्षयिष्यामि।

उत्तर

अनुवाद-मैं सुबुद्धि के प्रभाव से तुम्हारी रक्षा करूँगा।

(ग) अहं तु अत्र न स्थास्यामि।

उत्तर

अनुवाद-मैं यहाँ नहीं ठहरूँगा।

(घ) मण्डूकः स्वपत्नीम् अकथयत्।

उत्तर

अनुवाद-मेंढक ने अपनी पत्नी से कहा।

प्रश्न 6.

‘समासविग्रहं कृत्वा समासस्य नाम लिखत- (लिखकर)

उत्तर

सामासिकपदम्		समासविग्रह		समासनाम
जलाशयः	=	जलस्य आशयः		तत्पुरुषः
जालमध्ये	=	जालस्य मध्ये		तत्पुरुषः
स्वपत्नीम्	=	स्व पत्नीम्		तत्पुरुषः
जन्मस्थानम्	=	जन्मस्य स्थानम्		तत्पुरुष
मत्स्यकूर्ममण्डूकाः	=	मत्स्य-कूर्म-मण्डूकाः च		द्वन्द्व

प्रश्न 7.

निम्नलिखित-पदानां विभक्ति वचनं च लिखत (लिखकर)-

उत्तर

पदम्		विभक्तिः		वचनम्
भवता	=	तृतीया		एकवचनम्
त्वया	=	तृतीया		एकवचनम्
तान्	=	द्वितीया		बहुवचनम्
धीवराः	=	प्रथमा		बहुवचनम्
सर्पाणाम्	=	षष्ठी		बहुवचनम्